

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. III. Virtutes fortitudini annexæ

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

Adde etiam, quod aggressio est plenè voluntaria, quod non parùm imminuit difficultatē, atq; etiam laudabilitatem. Unde de sustinentia universè valet, quod sigillatim de sustinentia rapinæ, ad voluntariam rei suæ erogationem comparata, dixit S. Chrysostomus homil. 10. in 1. ad Thessal. Raptorem propter Deum patienter ferre, majus est, quàm sponte benefacere. Quamobrem ed quodd hoc quidem animi fructus est & voluntatis, unde & facile sit: istud verò vis est & violentia. Et facilius quis mille tallenta sponte dabit, & nihil se passum esse putabit, quàm ut tres obolos, præter animi sententiam abreptos, mansuetè ferat. Itaque istud magis est animi Philosophia. Item Gregorius homil. 35. in Evang. expendens illud Proverb. 16. Melior est patiens viro forti, & qui dominatur animo suo, expugnatore urbium, subdit. Minor est ergo victoria urbes expugnare, quia extra sunt quæ vincuntur; majus autem est quod per patientiam vincitur, quia ipse à se animus superatur. & semetipsum sibi meriti subicit, quando eum patientia in humilitate tolerantia sternit. Demum Ambrosius 1. de officiis cap. 36. Revera jure fortitudo vocatur, quando unusquisq; seipsum vincit, iram continet, nullus illecebris emollitur ac inflectitur; non adversis perturbatur, non extollitur secundis. & quasi vento quodam, variarum rerum circumfertur mutatione. Quid autem excelsus & magnificentiùs, quàm exercere mentem, afficere carnem, & in servitutem redigere, ut obediat imperio, ut consiliis obtemperet, ut impigre in adiuuandis laboribus exequatur propositum animi ac voluntatem &c.

5. Ex his intelliges, actum principalissimum fortitudinis esse martirium; quippe cum illud non in aggreddendo, sed in sustinendo consistat: unde D. Thomas hic quæst. 154. art. 2. ad 3. sic ait: Principalior actus fortitudinis est sustinere, ad quem pertinet martirium, non autem ad secundarium actum ejus, qui est aggredi.

ARTICULUS III.

Virtutes fortitudinis annexæ.

6. Virtutes fortitudini annexæ quatuor recensentur à D. Thoma quæst. 128. art. unico, videlicet magnanimitas, magnificentia, patientia, & perseverantia. Quam divisionem sumpsit ex Tullio lib. 2. de invent. cap. 2. Ad has verò quatuor reducit plures alias à Macrobio & Andronico enumeratas. Nam Macrobius lib. 1. in somnium Scipionis ponit septem partes fortitudinis, scilicet magnanimitatem, fiduciam, securitatem, magnificentiam, constantiam, tolerantiam, firmitatem. Andronicus etiam ponit septem virtutes annexas fortitudini, quæ sunt Eupychia, Lema (non autem, ut corruptè legitur in multis exemplaribus, Lenia) vox autem Græca Lima; latine significat animi confidentiam & promptam audaciam; magnanimitas, virilitas, perseverantia, magnificentia, andragathia.
7. Notat verò D. Thomas hujusmodi virtutes spectari posse, vel prout versantur circa materiam fortitudinis, id est circa pericula gravissima, qualia sunt pericula mortis; vel prout versantur circa materiam minùs difficilem, quàm sit materia fortitudinis, in eaq; fortitudinem imitantur. Si primo modo considerentur, vult eas esse partes integrales fortitudinis, id est vir-

tutes necessarias ad officium integrum fortitudinis, duasq; priores se tenere ex parte aggressionis, posteriores verò ex parte sustinentiæ. Ex parte enim aggressionis primò requiritur, quod fortis magnam habeat animum ad magna & ardua securè aggredienda; & hæc est magnanimitas: secundò, quod non deficiat in executione illorum, & ita est magnificentia, quæ est virtus magnorum operum factiva. Ex parte verò sustinentiæ requiritur primò, ut animus difficultate presentium malorum non frangatur per tristitiam, decidatq; à sua magnitudine, & hæc est patientia: deinde ut ex diuturna difficultum passione non fatigetur, nec ab illorum sustinentia desistat, & ita est perseverantia.

Si autem virtutes illæ spectentur prout versantur circa pericula minora, quàm sunt mortis pericula, & alia minùs gravia & molesta, ac deniq; circa materias in quibus minus est difficultatis, sunt partes potentiales fortitudinis, qui ipsam imitantur, licet ejus rationem non attingantur. Hæc D. Thomas, qui earundem virtutum naturam ita luculenter exponit quæst. 129. & sequentibus, ut in illis diutius immorari non sit opus.

Solum hinc subijciam quæ de virtute perseverantiæ docet Bernardus Episcopus, 129. ubi illam quodammodo fortitudinis ornamentum, ceterarumq; item virtutum quoddam coronamentum esse docet, his verbis. Quid restat (inquit) nisi ut admoneamini de perseverantia, quæ sola meretur viris gloriam, coronam virtutibus. Proferat abq; perseverantia nec is qui pugnat victoriam, nisi palmam victor consequitur. Vigor virium, virtutum consummatio est; nutritrix ad meritum, & mediatrix ad præmium. Soror est patientia, constantia filia, propugnaculum sanitatis. Tolle perseverantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudo.

DISPUTATIO VI.

De temperantia, & partibus ejus.

Hæc est postrema inter Cardinales virtutes, de qua Philosophus 3. Ethic. cap. 10. & D. Thomas hic à quæst. 141. usq; ad 171. De hac etiam eleganter disserit S. Prosper lib. 2. de vita contempl. cap. 19. ubi sic ait: Temperantia moderatum, pudicum, verecundum, serium facit. Nec si habitat in animo, libidines frangat, affectus temperat, desideria sancta multiplicat, vitiosa castigat; omnia intra nos confusa ordinat, ordinata corroborat; cogitationes pravæ removet, inserit sanctas; ignem libidinosæ voluptatis extinguit, animi teporem desiderio futura remunerationis accendit, mentem placidâ tranquillitate componit, & totam semper ab omni vitiorum tempestate defendit.

De hac ergo mirabili ac perutili virtute breviter hinc agemus: & primò quidem objectum ejus materiale & formale exponemus; deinde de partibus ejus subjectivis & potentialibus disseremus.